

DIDUK A. O. Professional Orientation of the Course “Electrical Engineering and electronics” for future teachers professional education.

The article has got the problem of training future teachers professional education “Electrical Engineering and electronics”. A systematic approach, which aims to vocational guidance theoretical material “engineering and electronics. Prospects are planned to further professionalization of disciplines approaching theoretic provisions to subject area, filling the determination idealized real physical sense.

Keywords: *profiling, electrical, electronics, system approach, the ideal element physical content subject areas.*

УДК 378+61

Ільницька О. М., Попович З. Б.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено дослідженню професійної компетентності викладача вищого навчального закладу. Проаналізовано поняття “професійна компетентність” і розкрито зміст та структуру професійної компетентності викладача, її значення у педагогічній діяльності. Також у статті уточнено суть поняття “педагогічна компетентність”, дається її характеристика, розглядається процес взаємодії “викладач-студент” та обґрунтовується необхідність внесення змін у систему підготовки викладацьких кадрів. Професійна компетентність викладача полягає у ефективності взаємодії з людьми, сукупності знань, вмінь та навичок вербального та невербального спілкування та здатності до продуктивної і результативної взаємодії в умовах педагогічної системи. Тому професійна компетентність викладача є однією з передумов підготовки висококваліфікованих кадрів у будь-якій галузі освіти. Основним складовим компонентом професійної освіти є мотивація до навчання протягом всього життя.

Тобто, у роботі розглядаються сучасні підходи до забезпечення якості вищої медичної освіти, оскільки якість вищої освіти є найважливішим питанням розвитку сучасної освіти.

Ключові слова: *якість вищої освіти, компетентність, педагог, професійна компетентність, педагогічна компетентність.*

Важливим напрямком реформування вищої медичної освіти в Україні є її перехід на компетентний підхід. Формування потужного освітнього потенціалу, досягнення високого рівня підготовки фахівців-спеціалістів стає можливим тільки за умови підвищення якості вищої освіти. Якість вищої освіти, в тому числі професійної освіти є найважливішим питанням розвитку сучасної освіти. Саме процес реформування сучасної професійної освіти України актуалізується на проблемі підвищення якості підготовки лікарів. Концепція розвитку вищої медичної освіти орієнтована на модель підготовки медичних кадрів, яка створить необхідні умови для збереження і відновлення здоров'я населення шляхом надання гарантованого рівня медичної допомоги.

Проблеми, з якими зіштовхується процес реформування вищої, зокрема медичної освіти в Україні, невирішені суперечності у процесі взаємодії “викладач-студент” зумовлюють необхідність привнесення змін у систему підготовки викладацьких кадрів. Тому, сучасна парадигма вищої освіти висуває об’єктивну потребу у вивченні психологічної компетентності викладачів ВНЗ медичного профілю та спеціальній психологічній підготовці й перепідготовці викладацьких кадрів для вищої медичної школи, як складової професіоналізму педагога.

Вагомим у плані реалізації компетентнісної медичної освіти є проектування навчальних занять, оскільки розвиток технічного процесу та запровадження новітніх технологій, сучасні досягнення науки і технічні умови дозволяють визначити нові підходи до забезпечення якісної освіти лікарів, які дадуть можливість отримати висококваліфікованих фахівців.

Мета роботи полягає у теоретичному дослідженні компонентів професійної компетентності викладачів вищих медичних навчальних закладів, їх формування та вплив на якість вищої медичної освіти, що є найважливішим питанням розвитку сучасної освіти.

Входження України до єдиного Європейського простору вимагає підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів відповідно до світових стандартів. Як зазначають автори [1], мета сучасної освіти – модернізувати систему в університеті за рахунок впровадження елементів навчання, основаних на формуванні базових компетенцій, що дозволяють випускникам самостійно здобувати знання, максимально наближені до практичної діяльності, впровадити в навчальний процес систему сучасних методів навчання.

Сучасний стан освітнього простору України окреслює перспективи розвитку професії “педагог вищої школи”, що складаються із підвищення соціального статусу викладача, здійснення концептуального змісту професійної діяльності і вимог до професійної компетентності викладача. Значну увагу до вивчення проблем педагогіки і психології вищої школи приділяли (С. Вітвицька, А. Алексюк, Л. Подоляк, В. Юрченко та ін.); теоретичні та методологічні засади неперервної професійної медичної освіти (О. П. Волосовець, Ю. В. Марушко, В. Є. Мілерян, Я. В. Цехмістер); упровадження новітніх педагогічних технологій у вищих навчальних закладах (А. М. Алексюк, В. П. Безпалько, М. М. Фіцула) тощо.

Професійна компетентність педагога – це “здатність педагога ефективно здійснювати професійну діяльність: швидко оволодівати сучасними способами діяльності та успішно виконувати професійні обов’язки. Професійна компетентність не зводиться лише до набору знань та вмінь, а визначає необхідність їх ефективного застосування в реальній освітній практиці [2].

Частина вчених під професійною компетентністю розуміє поєднання здатності та готовності до професійної діяльності, а інші, крім названих

компонентів, включають у це поняття ще й досвід особистості та її ставлення до справи. Компетентність залишається ширшим за значенням поняттям ніж кваліфікація, яке включає в себе обізнаність, поінформованість, широту інтелекту, професійну підготовленість. Усі ці нюанси нині особливо актуалізуються у зв'язку із входженням вищої медичної освіти України у Болонський процес, а також з необхідністю узгодження критеріїв фахової підготовки медичних кадрів в Україні та в Європі [3].

До загальних компетентностей віднесено такі, як: креативність, чесність, критичність, самокритичність, рефлексія, емпатія, ініціативність, прагнення до успіху, навички міжособистісного спілкування, вміння розпізнавати особистісні ресурси, вміння бути лідером, працювати автономно, вміння працювати в команді та ін. [4]. Щодо фахових компетентностей у викладачів ВМНЗ не виникає особливих проблем з їх описом та класифікацією, тому що українська медична освіта має відповідні напрацювання [1], проте з загальними є питання в силу їх малого аналізу та особливостей їх формування.

Формування компетентного фахівця базується на уявленні про сучасну модель спеціаліста з вищою медичною освітою. Серед її складових основними є мотивація до навчання протягом всього життя, уміння вчитися, володіння навичками самостійного отримання знань та наукового пошуку, а також вміння перетворювати отримані знання в інноваційні технології. Майбутні медичні спеціалісти повинні розуміти необхідність постійно розширювати межі своєї пізнавальної діяльності, виходячи поза рамки навчальної програми, що є запорукою стрімкого прогресу, адже, щоб стати компетентним лікарем, лише базових знань недостатньо [5].

Саме у медичній галузі повинно приділятися більше уваги питанням впровадження компетентнісного підходу, оскільки саме сучасна система медичної освіти повинна відповідати сучасним міжнародним вимогам. Оскільки це зумовлено:

- стрімким зростанням обсягів новітніх медичних даних і результатів наукових досліджень;
- швидкою зміною самого розуміння подій, фактів, явищ і недостатнім часом на передавання і переосмислення цих знань у навчальному процесі;
- появою нових, більш глибоких розумінь і інтерпретацій вже відомих фізіологічних і патологічних станів людини;
- необхідністю враховувати дані про те, що характер медичної інформації щодо нарощування об'єму не є прогнозований, його структурована частина складає лише 20%, а збільшення обсягу відомостей щорічно подвоюється;
- наявністю когнітивної асиметрії при відстеженні інформації у науковій літературі, яка підсумовує результати дисбалансу в основних складових сфери знань – доступу до інформації, освіти, наукових дослідженнях,

культурному і мовному різноманітті [6].

Отже, суть педагогічної діяльності педагога вищої школи полягає у тому, що він співпрацює з тими студентами, які мають різноманітні загальні та професійні інтереси і потребує від викладача володіння системою певних знань, необхідних для організації та ефективної взаємодії в педагогічному процесі. Професійна компетентність викладача полягає у ефективності взаємодії з людьми, сукупності знань, вмінь та навичок вербального та невербального спілкування та здатності до продуктивної і результативної взаємодії в умовах педагогічної системи. Тому професійна компетентність викладача є однією з передумов підготовки висококваліфікованих кадрів у будь-якій галузі освіти.

Основними показниками педагогічної компетентності викладача є: особистісні якості, особливо перетворювальні та психологічні; усвідомлення ролі педагога у вихованні громадянина, патріота; безперервне підвищення загальної та професійної культури; пошукова діяльність педагога; володіння методами педагогічного дослідження; конструювання власного педагогічного досвіду; результативність навчально-виховного процесу; активна педагогічна діяльність, спрямована на перетворення особистості учня й викладача. Сутнісними характеристиками – складовими педагогічної компетентності виступають: педагогічна майстерність, комунікативне мистецтво, володіння педагогічними технологіями, інноваційна діяльність. Сьогодні освіта дорослих визначається одним із пріоритетних напрямів, що передбачає збагачення теоретичної бази, реалізацію інноваційних технологій навчання [7].

За останні роки розвиток інформаційних технологій актуалізував проблему модернізації системи освіти, що найбільш втілилося в концепції дистанційної освіти, яка завдяки такому глобальному явищу, як Інтернет, охоплює широкі шари суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку. Міжнародний досвід післядипломної професійної освіти лікарських кадрів свідчить про необхідність широкомасштабного впровадження передових освітніх технологій у традиційну систему [8].

Вимоги до сучасних програм підвищення кваліфікації кадрів характеризуються наступними ознаками [9]:

- побудова змісту підвищення кваліфікації на підставі єдиних наявних базових знань та ознайомлення з принципово новими знаннями;
- розширення освітнього середовища післядипломної освіти не лише державних установ, але й інших структур (галузеві підвищення кваліфікації);
- різноманітність технологій освіти, які сприяють розвитку якості професійної компетентності.

Таким чином, у процесі професійної підготовки лікарів реалізуються головні завдання модернізації вищої медичної освіти, а саме: випуск кваліфікованих медичних кадрів із високим рівнем сформованості ключових, базових, професійних компетентностей, які охоплюють

загальноосвітні та фахові знання, практичні уміння й навички, життєві цінності. Тому, компетентісно зорієнтований розвиток студента вищого медичного навчального закладу передбачає набуття майбутнім фахівцем професійної компетентності у процесі його підготовки у відповідному навчальному закладі та реалізується в системах навчально-виховної та методичної роботи. Ефективними формами і методами компетентісно зорієнтованого розвитку студента-медика є інформаційні технології навчання й виховання. Тобто, професійна компетентність студента медичного вузу – це єдність теоретичної підготовки та його готовність на практиці до здійснення професійної діяльності.

Висновки. Професійна компетентність медиків формується на основі базисних навиків, наукового знання та морального розвитку і її головними компонентами є здатність набувати та використовувати знання, інтегрувати їх за допомогою клінічного мислення, а також реалізовувати і передавати їх у процесі комунікації з пацієнтами і колегами, керуючись при цьому етичними принципами. Тому, професійні компетенції майбутніх лікарів можна визначити як соціальні вимоги до підготовки студента-медика, які необхідні для якісної професійної діяльності. Оскільки, сучасний лікар повинен мати високопрофесійну теоретичну і практичну підготовку, володіти методиками профілактики, діагностики тощо.

Таким чином, компетентність не є сталим показником спеціаліста, вона змінюється у відповідності до умов сучасного світу, має діяльнісний характер узагальнених умінь та навичок. Адже, особистість майбутнього лікаря, його етичні і професійні якості формуються у процесі навчання на медичному факультеті. Тому, зміст і організація освітнього процесу, націленого на формування особистості майбутнього лікаря, його цивільної відповідальності, правової культури, духовності, ініціативності, самостійності, толерантності, здібності до успішної соціалізації у суспільстві, професійної зрілості, є одним із завдань вищої медичної освіти. А умовами забезпечення високої якості вищої медичної освіти є саме організація діяльності викладачів і студентів, їх взаємодія у навчально-виховному процесі і побудова відповідного освітнього середовища.

Використана література:

1. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти : підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – С. 109-116.
2. Введенський В. Н. Моделювання професійної компетентності педагога / В. Н. Введенський // Педагогіка. – 2003. – № 10. – С. 51-55.
3. Поняття “компетентність” та “компетенція” у підготовці фахівців Державної служби медицини катастроф / І. В. Кочін, О. М. Акулова, Д. В. Ількаєв [та ін.] // Запорозький медичинський журнал. – 2008. – № 4. – С. 150-152.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/Publications/>.
5. Кульбашина Я. А. Формування науково-дослідної компетентності у майбутніх стоматологів / Я. А. Кульбашина // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2013. – Вип. 3. – С. 109-116.

6. *Вороненко Ю. В.* Безперервний професійний розвиток лікарів і провізорів – нові принципи побудови системи / Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 41-44.
7. *Лук'янова Л.* Історико-теоретичні аспекти підготовки андрагогів у Польщі / Л. Лук'янова // Порівняльна професійна педагогіка № 1(5), 2013: наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. – К.-Хмельницький : ХНУ, 2013. – С. 7-15.
8. *Андрущенко В.* Інформаційні технології в системі інноваційної освіти / В. Андрущенко, А. Олійник // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 5-15.
9. *Вартанян Ф. Е.* Управління ЛПУ. Загальні питання. Пріоритетний національний проект і Концепція розвитку охорони здоров'я / Ф. Е. Вартанян // Загальні економічні питання. Охорона здоров'я. – 2008. – № 1.

References:

1. *Maksymenko S. D.* Pedagogika vyshchoyi medychnoyi osvity : pidruchnyk / S. D. Maksymenko, M. M. Filonenko. – Kyiv : Tsentr uchbovoyi literatury, 2014. – S. 109-116.
2. *Vvedens'kyu V. N.* Modelyuvannya profesiynoyi kompetentnosti pedahoha / V. N. Vvedens'kyu // Pedagogika. – 2003. – № 10. – S. 51-55.
3. Poryattya “kompetentnist” ta “kompetentsiya” u pidhotovtsi fakhivtsiv Derzhavnoyi sluzhby medytsyny katastrof / I. V. Kochin, O. M. Akulova, D. V. Il'yayev [ta in.] // Zaporozhskyy medytsynskyy zhurnal. – 2008. – № 4. – S. 150-152.
4. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/Publications/>.
5. *Kul'bashna Ya. A.* Formuvannya naukovo-doslidnoyi kompetentnosti u maybutnikh stomatolohiv / Ya. A. Kul'bashna // Pedagogichnyy protses: teoriya i praktyka. – 2013. – Vyp. 3. – S. 109-116.
6. *Voronenko Yu. V.* Bezperervnyy profesiynyy rozvytok likariv i provizoriv – novi pryntsy py budovy systemy / Yu. V. Voronenko, O. P. Mintser // Medychna osvita. – 2011. – № 2. – S. 41-44.
7. *Luk"yanova L.* Istoryko-teoretychni aspekty pidhotovky andrahohiv u Pol'shchi / L. Luk"yanova // Porivnyal'na profesiyna pedahohika № 1(5), 2013: nauk. zhurnal / holov. red. N. M. Bidyuk. – K.-Khmel'nyts'kyu : KhNU, 2013. – S. 7-15.
8. *Andrushchenko V.* Informatsiyni tekhnolohiyi v systemi innovatsiynoyi osvity / V. Andrushchenko, A. Oliynyk // Vyshcha osvita Ukrayiny. – 2008. – №3. – S. 5-15.
9. *Vartanyan F. E.* Upravlinnya LPU. Zahal'ni pytannya. Priorytetnyy natsional'nyy proekt i Kontseptsiya rozvytku okhorony zdorov'ya / F. E. Vartanyan // Zahal'ni ekonomichni pytannya. Okhorona zdorov'ya. – 2008. – № 1.

Ильницкая А. М., Попович З. Б. Современные подходы к высшему медицинскому образованию в Украине.

Статья посвящена исследованию профессиональной компетентности преподавателя высшего учебного заведения. Проанализировано понятие “профессиональная компетентность” и раскрыто содержание и структуру профессиональной компетентности преподавателя, ее значения в педагогической деятельности. Также в статье уточнена суть понятия “педагогическая компетентность”, дается ее характеристика, рассматривается процесс взаимодействия “преподаватель-студент” и обосновывается необходимость привнесения изменений в систему подготовки преподавательских кадров. Профессиональная компетентность преподавателя заключается в эффективности взаимодействия с людьми, совокупности знаний, умений и навыков вербального и невербального общения и способности к производительному и результативному взаимодействию в условиях педагогической системы. Поэтому профессиональная компетентность преподавателя является одной из предпосылок подготовки высококвалифицированных кадров в любой отрасли образования. Основным составным компонентом профессионального образования является мотивация к учебе в течение всей жизни. То есть, в работе рассматриваются современные подходы к обеспечению качества высшего медицинского образования, поскольку качество высшего образования является важнейшим вопросом развития современного образования.

Ключевые слова: качество высшего образования, компетентность, педагог, профессиональная компетентность, педагогическая компетентность.

ILNYTSKA O. M., POROVICH Z. B. Modern approaches to higher medical education in Ukraine.

The article is dedicated on the studies of teacher professional competence of university. It is analyzed the concept of "professional competence" and reveals the content and structure of teacher professional competence, its importance in teaching activities. Also in the article is the essence of the concept of "pedagogical competence", given its characteristics, is considered the interaction "teacher-student" and justified the need for the introduction of changes in the system of training of teaching staff. The professional competence of the teacher is the efficiency of interaction with people, the body of knowledge and skills, verbal and nonverbal communication and ability to efficient and effective interactions in educational system. Therefore, teacher professional competence is a prerequisite for training of qualified personnel in any field of education. The main component of vocational education is the motivation for lifelong learning.

That is, the work considers the new approaches to quality assurance in higher medical education, because the quality of higher education is essential to the development of modern education.

Keywords: quality of higher education, competence, teacher, professional competence, pedagogical competence.

УДК 378.4

Каричковський В. Д.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ В АГРАРНИХ ВНЗ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

У статті здійснено теоретичний аналіз професійної підготовки менеджерів аграрної галузі у вищих навчальних закладах Російської Федерації, що є невід'ємним компонентом освітнього процесу. Зокрема, розкрито тенденцію сучасної освітньої парадигми до інноваційної політики у сфері освіти, пов'язаної з комп'ютеризацією освітнього простору та використанням сучасних технологій навчання. Підкреслено необхідність модернізації вищої аграрної освіти через розвиток неперервної освіти у фокусі формування та розвитку професійних компетенцій. При цьому акцентовано увагу на необхідності практично-орієнтованого підходу при підготовці фахівців до майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: Російська Федерація, вищий аграрний навчальний заклад, професійна підготовка, менеджер, інноваційна освітня політика.

Модернізація системи вищої освіти в Росії вимагає вирішення широкого спектра завдань, найважливішим з яких є підвищення якості освіти. Її вирішення значною мірою залежить від інтеграції освітнього, науково-дослідного та виховного процесів. Інтеграційний підхід повинен забезпечити оволодіння студентами сучасними знаннями, професійними